

Adli Tıp Hekimlerinin Genital Muayene Olgularına Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi

Assessment of Forensic Medicine Physicians' Approaches to Genital Examination Cases

Ahsen KAYA,^a
Beytullah KARADAYI,^a
M. Özlem KOLUSAYIN OZAR,^a
Abdi ÖZASLAN^a

^aAdli Tıp AD,
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul

Geliş Tarihi/Received: 31.05.2011
Kabul Tarihi/Accepted: 05.01.2012

*Bu çalışma, 9. Adli Bilimler Sempozyumu
(28-30 Nisan 2011, Trabzon)'nda poster olarak
sunulmuştur.*

Yazışma Adresi/Correspondence:
Ahsen KAYA
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi,
Adli Tıp AD, İstanbul,
TÜRKİYE/TURKEY
pekcanahsen@yahoo.com

ÖZET Amaç: Bedeni hakkında bilgi edinmek isteyen, ebeveynlerinin zoru ile getirilen veya hakim ve savcı kararı ile gönderilen kişilerin genital muayeneleri, hekimlerin tıbbi uygulamaları sırasında karşılaştıkları sıkıntılı durumlar arasında yer almaktadır. Bu gibi durumlarda, hekimler etik ve yasal açıdan farklı yaklaşımlar ve sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu çalışmada, adli tıp asistanları, uzmanları ve öğretim üyelerinin genital muayene ile ilgili görüşleri değerlendirildi ve konuya yaklaşımlarında farklılık bulunup bulunmadığını araştırmak amaçlandı. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışma kapsamında, 3 farklı olgu tasarlanarak anket formları oluşturuldu. Anket formları elektronik ortamda adli tıp asistanları, uzmanları ve öğretim üyelerine gönderildi. Ankete katılan 46 kişiden alınan yanıtlar bilgisayar ortamına girildi ve SPSS istatistik programı (versiyon 13.0) ile değerlendirildi. **Bulgular:** Çalışmaya katılanların 32'si erkek ve 14'ü kadın olup, yaş ortalaması 39,7±6,3'tür. On dokuz katılımcı suç unsuru taşımayan bir cinsel ilişkide erişkin bir kişinin genital muayenesini, hakim ve savcı kararı getirilmesi durumunda yapacaklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların 44'ü genital muayenede aydınlatmanın önemini vurgulamıştır. Ebeveynlerinin şüphesi üzerine muayeneye getirilen bir çocuğun muayenesinde, 35 katılımcı genital muayene yapmama yönünde görüş bildirmiştir. **Sonuç:** Hekimliğin icrasının aynı zamanda bir sanat olduğu göz önünde bulundurularak özellikle genital muayenelerde her olgu için değerlendirme farklılıklarının olabileceği unutulmamalıdır. Yasal uygunluğun yanında, genital muayeneye gelen kişiler kendi vücutları hakkında bilgi edinme ve karar verme hakları açısından özenle değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları; etik; adli tıp; fizik muayene, beden muayenesi

ABSTRACT Objective: Genital examinations of people, who wish to learn about their own body; brought by their parents with violence or were sent with the decision of judges and prosecutors, are distressed situations that have been faced by physicians in medical applications. In such cases, physicians are ethically and legally faced with different approaches and problems. In this study, forensic medicine assistants', experts' and faculty members' opinions about genital examinations have been evaluated and their different approaches to the subject is aimed to be discussed. **Material and Methods:** This study questionnaire was designed and created from 3 different cases. Questionnaires were sent to forensic medicine assistants, experts and faculty members in electronic media. Survey responses received from 46 people, were entered to a computer and evaluated with the SPSS program (version 13.0). **Results:** The study participants as 32 males and 14 females, the average age is 39.7±6.3. 19 participants indicated that without any element of an intercourse's crime, genital examination of an adult can be done, if a decision of judges and prosecutors exist. 44 participants put emphasize on the importance of informed consent. For a child that is brought to examination depending on suspicion of her parents, 35 participants expressed the opinion as not performing genital examination. **Conclusion:** Physicians' performance considered as an art at the same time, it mustn't be forgotten that having differences of each case in evaluation. Besides its legal acceptability, people must be evaluated in aspect of right of knowing on acquisition and making decisions about their own bodies.

Key Words: Human rights; ethics; forensic medicine; physical examination, genital examination

Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Bu, Anayasa ile güvence altına alınmıştır.¹ Temel haklar, çocuk bile olsa tüm insanların yararlanabileceği haklar olup, kişinin kendi bedeni gibi önemli bir konuda karar verme hakkı kişilik haklarının bir parçasını oluşturmaktadır. 5013 sayılı İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi'nde de herkesin kendi sağlığı hakkında mevcut bilgiyi öğrenme hakkına sahip olduğu, özel yaşam ve bilgilendirilme hakkı başlığı altında vurgulanmıştır.²

Adli tıp alanında çalışan hekimlerden zaman zaman adli makamlar, kişilerin kendisi ya da anne – babaları tarafından genital muayene istemleri olmaktadır. Bu talepler karşısında hekimlerin değişik bakış açılarına sahip oldukları, uygulamada karşılaşılan olgulardan fark edilmiştir. Bu durumun temelini genital muayene ile ilgili yasa, tüzük ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikler oluşturmaktadır. Bununla birlikte, ülkemizde genital muayenenin sadece hukuksal ya da etik boyutunun bulunmaması, toplumsal veya sosyal bir sorun olarak da karşımıza çıkması, tıbbi uygulamada genital muayeneyi hekimlik sanatının ön plana çıkarılması gereken özel bir muayene şekli konumuna getirmiştir.

Bu çalışmada, örnek verilen olgular üzerinden adli tıp asistanları, uzmanları ve öğretim üyelerinin genital muayene ile ilgili görüşleri öğrenilmeye çalışılmış olup genital muayene olgularına yaklaşımların değerlendirilmesi, sorunların ortaya konulması, etik ve hukuksal boyutları ile birlikte konunun hekimlik sanatı açısından tartışılması amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışma, Ocak-Mart 2011 tarihleri arasında yapıldı. Çalışma kapsamında, bir cinsel saldırı olayı nedeniyle hakim ve savcı kararı ile genital muayeneye gönderilen, ebeveynleri tarafından şüphe üzerine genital muayeneye getirilen ve kendi vücudu hakkında bilgi edinmek için genital muayeneye gelen üç farklı olgu tasarlanarak katılımcılara bu 3 olgunun genital muayeneleriyle ilgili yaklaşımları soruldu. Bu üç sorunun yanında ayrıca yaş, cinsiyet, çalışılan yer, unvan, hekim olarak ve adli tıp alanındaki çalışma sürelerini içeren kişisel bilgiler

araştırıldı. Anket formları elektronik ortamda bu tür muayenelerle karşı karşıya kalan adli tıp şube müdürlükleri ve adli tıp grup başkanlıklarındaki uzmanlar ile üniversitelerin adli tıp anabilim dallarındaki adli tıp asistanları, uzmanları ve öğretim üyelerinden oluşan, e-posta adresleri bilinen toplam 73 kişiye direkt olarak gönderildi. Ayrıca adli tıp hekimlerinin üye oldukları gruplara da e-posta gönderilerek çalışmaya katılım sağlanmaya çalışıldı. Geri dönüşüm alınan 46 kişinin ankete verdiği yanıtlar bilgisayar ortamına girildi ve SPSS (versiyon 13,0) istatistik programı ile değerlendirildi.

BULGULAR

Genital muayenelerde kişinin kendi vücudu hakkında bilgi edinme ve karar verme hakkı ile ilgili yapılan bu çalışmaya 46 kişi katıldı.

Çalışmaya katılanların 32 (%69,6)'si erkek ve 14 (%30,4)'ü kadındır. Yaş ortalaması 39,7±6,3 olup minimum yaş 29, maksimum yaş 55'tir.

Ankete katılanların %82,6 (n=38)'sını üniversitelerde çalışan adli tıp asistanları, uzmanları ve öğretim üyeleri oluşturdu. Katılımcıların çalıştıkları yerlere ve unvanlarına göre dağılımları Tablo 1'de verildi.

Katılımcıların hekim olarak çalışma süresi ortalaması 15,3±6,5 yıl olup, minimum süre 4 yıl, maksimum süre 27 yıl olarak belirlendi. Adli tıp alanında çalışma süresi ortalaması ise 11,0±6,9 yıl olup minimum süre 5 ay, maksimum süre 26 yıl olarak belirlendi.

Katılımcılara “Erkek arkadaşıyla rızasıyla birlikte olan 23 yaşında bir kadın, kızkık zararını yırtılıp yırtılmadığını merak ettiğini belirterek muayene için size başvurduğunda;

TABLO 1: Katılımcıların çalıştıkları yerlere ve unvanlarına göre dağılımları.

Çalıştıkları Kurum	Öğretim Üyesi	Unvan (n)	
		Uzman	Asistan
Üniversiteler (Anabilim Dalları ve Enstitü)	27	4	8
Adli Tıp Grup Başkanlıkları	–	5	–
Adli Tıp Şube Müdürlükleri	–	2	–
Toplam	27	11	8

a. Kişinin istemi doğrultusunda genital muayenesini yaparım.

b. Türk Ceza Kanunu (TCK) Madde 287 kapsamında hakim ve savcı kararı getirmesi durumunda genital muayenesini yaparım.

c. Diğer (Başka bir görüşünüz varsa lütfen belirtiniz.)” şeklindeki birinci soru soruldu.

Anketi değerlendirenlerin %41,3 (n=19)’ü herhangi bir suç unsuru taşımayan bir cinsel ilişkide erişkin bir kişinin genital muayenesini, hakim ve savcı kararı getirilmesi durumunda yapacaklarını belirtmişlerdir (Tablo 2).

Katılımcılara “Genital muayene olmak istemediğini belirten cinsel saldırı mağduru 30 yaşında bir kadın, hakim ve savcı kararı ile genital muayeneye gönderildiğinde;

a. Olay hakkında aydınlatırım. Muayene olmak istemiyorsa tutanak tutarak muayene yapmadan ilgili makama gönderirim.

b. Hakim ve Savcı kararı doğrultusunda muayene yapmak zorunda olduğum için muayeneyi yaparım.

c. Muayene için ikna ettikten sonra muayene yaparım.

d. Diğer” şeklindeki ikinci soru soruldu.

İkinci soru için anketi değerlendirenlerin 44 (%95,6)’ü kişiyi aydınlatacağını belirtti. Bu 44 kişinin 3 (%6,5)’ü aynı zamanda ikna etmeye de çalışacağını ifade etti (Tablo 3).

Ankete katılanlara “Ebeveynleri tarafından erkek arkadaşı ile bir odada görüldükten sonra genital muayeneye getirilen 17 yaşında bir kız çocuğu, genital muayene olmak istemiyorsa;

a. Genital muayene yapmam.

b. Reşit olmadığı için velisinin rızası doğrultusunda genital muayene yaparım.

c. Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavırıyorsa genital muayene yaparım.

TABLO 2: “Erkek arkadaşıyla rızasıyla birlikte olan 23 yaşında bir kadın, kızlık zarının yırtılıp yırtılmadığını merak ettiğini belirterek muayene için başvurduğunda” katılımcıların yaklaşımlarının ne olacağı sorusuna verilen cevapların dağılımı.

Cevaplar	n	%
Hakim ve savcı kararı getirmesi durumunda muayene yaparım	19	41,3
Kişinin istemi doğrultusunda genital muayeneyi yaparım	9	19,6
Adli tıbbi boyutu olmadığından genital muayene yapmam	4	8,7
Kadın hastalıkları ve doğum uzmanına muayene olmasını öneririm	4	8,7
Şubelerde/resmi kurumlarda resmi yazı ile diğer sağlık kuruluşlarında/özelde talep halinde yapılabilir	3	6,5
Hekimlik ve kadın onuruyla bağdaşmadığı için bu istek doğrultusundaki muayeneyi yapmam	2	4,3
Kişinin kendi bedeni ile ilgili bilgi edinme hakkı vardır. En doğal hasta hakkı	2	4,3
Tıbbi gerekçelerle yetkili hekim tarafından yapılabilir	1	2,2
Bu muayenenin gerekli olmadığı, tıbbi sorun olmadığı yönünde aydınlatmaya ve ikna etmeye çalışırım	1	2,2
Yapılabilir ama genelde bu tür başvuruları değerlendirmiyorum	1	2,2
Toplam	46	100,0

TABLO 3: “Genital muayene olmak istemediğini belirten cinsel saldırı mağduru 30 yaşında bir kadın, hakim ve savcı kararı ile genital muayeneye gönderildiğinde” katılımcıların yaklaşımlarının ne olacağı sorusuna verdikleri cevapların dağılımı.

Cevaplar	n	%
Olay hakkında aydınlatırım. Muayene olmak istemiyorsa tutanak tutarak muayene yapmadan ilgili makama gönderirim	41	89,1
Olay hakkında aydınlatırım, iznini almadan muayene yapmam. Muayene için ikna etmeye de çalışırım	3	6,5
Muayene için ikna ettikten sonra muayene yaparım.	2	4,4
Toplam	46	100,0

d. Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavramıyorsa muayene yapmam.

e. Diğer (Başka bir görüşünüz varsa lütfen belirtiniz.)” şeklindeki üçüncü soru soruldu.

Üçüncü soruyu katılımcıların %76,1 (n=36)’i “genital muayene yapmam” olarak cevapladı (Tablo 4).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tıbben genital muayene, himen dâhil iç ve dış genital organların muayene edilerek değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Himenin işlevinin enfeksiyonlara karşı koruma sağlamak olduğu düşünülse de, bununla ilgili net bir bilgi bulunmamaktadır.³ Bununla birlikte, toplumlara göre himenin kültürel önemi farklılık göstermektedir.⁴ Himen hakkında toplumumuzda pek çok görüş ve yaklaşım bulunmakla birlikte genellikle bekâretin bir göstergesi olarak değerlendirilen ve bu nedenle önem verilen, kadının ahlaki ile özdeş tutulan anatomik bir yapıdır.⁵ Toplumumuzda genital muayene deyince ilk akla gelen ve de çoğunlukla kastedilen “himen muayenesi” olmaktadır. Hukuk alanında ise, genital muayene yalnızca himene sınırlı kalmamakta, tıbbî tanıma uygun olarak iç ve dış genital organların muayenesini içermektedir.

Türk Ceza Kanunu (TCK)’nin 287. maddesinin “Genital muayene” başlığı altında düzenlenmiş olduğu görülmektedir.⁶ Bu maddenin 1. fıkrasında “Yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi

yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolünür” ifadesi yer almaktadır.⁶ Her ne kadar bu madde birtakım idareci ve yöneticiler ile güvenlik görevlilerinin rastgele ya da kendi kabullerine uymadığı gerekçesi ile kişileri muayeneye göndermelerini engellemeye yönelik olarak düzenlenmiş olsa da, maddenin içeriğinde ve gerekçesinde bu durum açık olarak belirtilmemiştir. Sistemik muayenenin bir parçası olarak veya tanısal amaçlarla genital bölgenin muayenesine engel bir durum bulunmamakla birlikte, maddede ifade dilinin iyi olmaması uygulamada tereddütlere yol açabilmekte, cinselliğin keyfi şekilde denetimini engelleme amacının dışına çıkılmasına sebep olabilmektedir. Özgünç, bir rahatsızlık veya hastalık şikâyeti ile hekime başvuran kişilerde tanı amaçlı olarak genital muayenenin yapılmasının bu madde kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği görüşünü savunmuştur.⁷ Özgünç’in bu konudaki yaklaşımının doğru olduğunu düşünüyoruz.

TCK madde 287 okunduğunda, kişinin kendi rızası olsa bile genital muayenenin hakim ve savcı kararı olmaksızın yapılamayacağı gibi bir anlam çıkmaktadır. Bu çalışmada katılımcıların %41,3’ü (n=19), erkek arkadaşıyla rızasıyla birlikte olan, merak nedeniyle genital muayene olmak istediğini belirten erişkin bir kişinin genital muayenesini bu madde kapsamında, ancak hakim ve savcı kararı getirilmesi durumunda yapacaklarını belirtmişlerdir. Hekimlerin kendi iradesi ve rıza beyanı ile muayene olmak isteyen erişkin kişilerin muayenesini hakim ve savcı kararı sonrasında yapma eğilimlerinin, bu

TABLO 4: “Ebeveynleri tarafından erkek arkadaşı ile bir odada görüldükten sonra genital muayeneye getirilen 17 yaşında bir kız çocuğu, genital muayene olmak istemiyorsa” katılımcıların yaklaşımlarının ne olacağı sorusuna verdikleri cevapların dağılımı.

Cevaplar	n	%
Genital muayene yapmam	35	76,1
Adli olgu bildiriminde bulunurum, resmi yazı beklerim	4	8,6
Hakim ve savcı kararı olmadan muayene yapmam	2	4,3
Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavriyorsa genital muayene yapmam, kavramıyorsa velisinin rızası ile yaparım	1	2,2
Hakim ve savcı kararı var ancak genital muayene olmak istemiyorsa yapmam	1	2,2
Psikopatoloji yoksa kendi rızası doğrultusunda hareket ederim	1	2,2
Çocuk ve velisinin iznini alırım, çocuğu muayeneye ikna etmeye çalışırım	1	2,2
Kendisinin ve ailesinin onamı alınarak yapılabilir. Ancak bu tür başvuruları değerlendirmiyorum	1	2,2
Toplam	46	100,0

kişilerin bedenleri hakkında bilgi edinme ve karar verme haklarını kısıtladığı düşünülmektedir. Donay, hasta hekim ilişkisi içinde hastanın rızası ile hekimin genital muayene yapma olanağının bulunduğu belirtmiştir.⁸ Bazı hukukçular karşı görüş olarak, sırf meraktan genital muayenenin yapılmasını uygun bulmamakta ve yüksek olasılıkla bu merakın altında bir suç unsurunun varlığını düşünmektedir ve sadece merak güdülerini hareket edilmesi ihtimalini zayıf olarak nitelendirmektedir.^{7,9} Yine de, böyle bir rızanın bulunmasının suçun oluşmasını engelleyeceği belirtilmektedir.⁹ Burada önemli olan, kişilerin herhangi bir zorlama olmadan, kendi rızaları ile muayene olmak istemeleridir. TCK madde 26/2'de "Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez" denilmektedir.⁶ Bu madde, genital muayene ile ilgili rızasını açık bir şekilde belirten kişinin muayenesini yapma ve kişiyi bilgilendirme açısından hekim için herhangi bir engel olmadığını açıkça göstermektedir. Hasta-hekim ilişkisinin bulunduğu durumlarda, hakkın kullanılması ve rıza hukuka uygunluk sebeplerindedir.

Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'nda (madde 76/2); bir suça ilişkin delil elde etmek amacıyla, mağdurun vücudu üzerinde dış veya iç beden muayenesi yapılabilmesi için hakim ve savcı kararı alınmasına gerek olmadığı vurgulanmıştır.¹⁰ Sonuçta, çalışmada örnek olarak verilen özelliklerdeki erişkin bir kişinin genital muayenesinde yasal olarak bir sakınca bulunmamaktadır. Aksine, kişinin istemi doğrultusunda muayeneyi reddetmenin sakıncası, TCK madde 257/1-2'ye göre; hekimin görevinin gereğini yerine getirmemesi olarak değerlendirilebilmekte ve hekimin ceza almasına yol açabilecek bir şikâyete yol açabilmektedir.⁶

Bu çalışmada aydınlatma ve muayene olmak istememe hakkı ile ilgili olarak örnek verilen, hakim ve savcı kararına rağmen genital muayene olmak istemeyen bir cinsel saldırı mağdurunda, katılanların 44 (%95,6)'ü hastanın önce aydınlatılması yönünde görüş bildirmiştir. 44 kişinin 3'ü aynı zamanda ikna etme yönünde de fikrini beyan etmiş olup, tüm katılımcıların 2 (%4,4)'si sadece "İkna et-

tikten sonra muayene yaparım" demiştir. Hasta Hakları Yönetmeliği'ne göre tıbbi uygulamalarda aydınlatma esastır.¹¹ Aydınlatmaya rağmen kişinin muayene olmak istemediği durumlarda muayeneye zorlamak, hem yasalarla (vekâlet sözleşmesi ile), hem de insan hakları ve tıp etiği ile bağdaşmamaktadır.¹² Birçok kadın için himen muayenesi, genellikle gizlilik taşıyan bir beden bölgesinin incelenmesi olarak algılanmakta ve onur kırıcı bir değerlendirme olarak görülmektedir.⁵ Bu nedenle, özellikle genital bölge muayenesinde aydınlatma ve onamın değeri daha da artmaktadır. Aydınlatma; hekimlik mesleğinin bir gereği olup ikna etme hekimlik mesleğinin gerekleri arasında görülmemektedir.¹³ Aydınlatma sonrası karar aşamasında, kişiye maddi manevi herhangi bir baskı uygulanmaması; yönlendirme veya ikna etmeye dönük çaba sarf edilmemesi doğru bir yaklaşımdır.¹⁴ Bilirkişi olarak hekimin, hakim ve savcı kararı ile muayeneye gönderilen kişiyi ikna etme sorumluluğu bulunmamaktadır.

Çalışmada, anne ve babası tarafından şüphe üzerine getirilen, ancak genital muayene olmak istemediğini belirten 18 yaşından küçük bireyin muayenesi ile ilgili olan 3. olguda, ankete katılanların %76,1 (n=35)'i muayenenin yapılmaması yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcıların çoğunun bu görüşte olması, tıbbi etik değerlerin ön planda tutulduğunu göstermektedir. Yasal uygunluğu sağlamak amacı ile etik değerlerin göz ardı edilmemesi gerektiği unutulmamalıdır. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde de çocuğun kendi sağlığı ve bedeni ile ilgili konularda düşüncesini söyleme, karar verme hakkı olduğu açıkça vurgulanmaktadır.¹⁵ Ancak pratikte, çocuklarla ilgili tıbbi durumlarda kararı onaylayan son kişi aile ya da yasal temsilcidir. Çocuklar ise daha çok olaya bilgi ve kabullenme açısından dâhil olmaktadır.^{13,16} Tedavinin başarılı bir şekilde yürütülmesi ve etik açıdan, tıbbi uygulamalarda çocukların istek ve tutumları göz önünde bulundurulmalıdır.¹⁶ Hukuksal boyutta; örnek olarak verilen bu olguda herhangi bir psikopatoloji olmadığını ve anne ve babanın şüphesinin gerçek olduğunu varsaydığımızda, TCK madde 104'e göre "Reşit olmayanla cinsel ilişki" başlığı altında şikâyet üzerine cezalandırma yapı-

lacağı belirtilmiştir.⁶ Burada, kimin şikâyeti sorusu akla gelmektedir ve halen tartışılabilir bir konu olarak görülmektedir. Ancak, yargıtay içtihadı birleştirme kararıyla şikâyet hakkının çocuğa ait olduğunun sabitlendiği ve yargıtayın daha sonraki bütün kararlarında suçun takibi için mağdurun şikâyetini aradığı belirtilmektedir.¹⁷ Neticede, bu örnek olguda mağdurun herhangi bir şikâyeti olmadığından suç teşkil eden bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla, adli olgu bildiriminde bulunmaya, hakim ve savcı kararı beklemeye gerek olmadığı görülmektedir.

Genital muayenede önemli bir takım başka unsurlar da mevcuttur. Çünkü genital muayenenin sadece hukuksal boyutu bulunmamaktadır. Bugün halen toplumumuzda namus kavramı doğrultusunda himene verilen önem nedeniyle ölüme kadar gidebilecek sorunlar yaşanabilmektedir. Dolayısıyla, genital muayenenin toplumsal veya sosyal bir sorun oluşturabileceği düşünülüyorsa burada karar hekime bırakılmalıdır. Hekimler olgunun özelli-

ğine göre “Hastalık yoktur, hasta vardır” mantığı çerçevesinde muayene etmeme, sözel aydınlatma ya da rapor vermeme yönünde farklı yaklaşımlar gösterebilir.

Çalışmaya katılan alt grupların (Tablo 1) istatistiksel açıdan yeterli sayıda olmaması nedeni ile katılımcıların meslek süreleri ile anketteki sorulara verdikleri yanıtlar arasında ilişki olup olmadığı hususunda değerlendirme yapılamadı.

Sonuç olarak genital muayene, tıbbın diğer alanlarındaki fizik muayenelerden farklı olarak ayrı bir öneme sahiptir. Genital muayene için gelen kişiler kendi vücutları hakkında bilgi edinme ve karar verme hakları açısından özenle değerlendirilmelidir. Hakkın kullanılması, görevin yerine getirilmesi ve ilgilinin rızası (aydınlatılmış onam) durumlarında, genital muayene açısından hukuka uygunluk nedenlerinin var olduğu ve bu sebeple genital muayene için gelen erişkin kişilerin muayenelerinin yapılmasında herhangi bir sakınca olmadığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası [The Constitution of the Republic of Turkey]. Kanun Numarası: 2709, Kabul Tarihi: 7.11.1982, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 9.11.1982, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 17863.
2. Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi [Convention on the protection of Human Rights and dignity of the human being with regard to the application of Biology and Medicine: Convention on Human Rights and Biomedicine]. Kanun Numarası: 5013, Kabul Tarihi: 9.12.2003, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 9.12.2003, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25311.
3. Hobday AJ, Haury L, Dayton PK. Function of the human hymen. Med Hypotheses 1997; 49(2):171-3.
4. Akkaya E. [To rape]. İ.Ü. Hukuk Fakültesi Mecmuası 1985;51(1-4):653-7.
5. Şahinoğlu S, Örs Y. [Medical ethical problems in woman's health]. Akın A, Editör. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. 1. Baskı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları; 2003. p. 2189-27.
6. Türk Ceza Kanunu [Turkish Penal Code]. Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 12.10.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 01.06.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25611.
7. Özgenç İ. Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler). TC. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı. 3. Baskı. Ankara: Açık Ceza İnfaz Kurumu Matbaası; 2006. p.1058.
8. Donay S. Türk Ceza Kanunu Şerhi 1. Baskı. İstanbul: Beta Basım; 2007. p. 410.
9. Meran N. Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi; 2007. p.1356.
10. Ceza Muhakemesi Kanunu [Code of Criminal Procedure]. Kanun Numarası:5271, Kabul Tarihi: 12.10.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 01.06.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25611.
11. Resmi Gazete (01.08.1998, Sayı: 23420) Hasta Hakları Yönetmeliği; 1998. p.67-76.
12. Türk Borçlar Kanunu [Turkish Code of Obligations]. Kanun Numarası: 6098, Kabul Tarihi: 11.01.2011, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 04.02.2011, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 27836.
13. Gündüz T, Kırımlıoğlu N, Eşiyok B, Demirhan Erdemir A. [Informed consent and the legal procedures related to child patient]. Türkiye Klinikleri J Med Ethics 2001;9(1):27-34.
14. Özasan A. [Informed consent]. Çetin G, Yorulmaz C, editörler. Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezaî Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi No: 48. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi; 2006. p.43-54.
15. Resmi Gazete (27.01.1995, Sayı: 22184) Çocuk Hakları Sözleşmesi; 1995. p.3-15.
16. Aydın E. [Problem of informed consent at children]. Turkish Pediatric Journal 2003;46(2): 148-52.
17. Beyazıt Ö. [Carnal knowledge with under age]. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 2010;1(1): 293-309.